



EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

DRUGI ODJEL

PREDMET JURICA protiv HRVATSKE

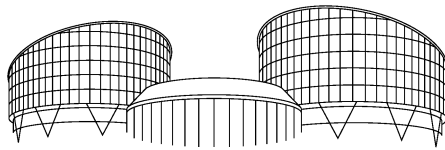
(Zahtjev br. 30376/13)

PRESUDA

STRASBOURG

2. svibnja 2017.

Ova će presuda postati konačna pod okolnostima utvrđenima u članku 44. stavku 2. Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.



EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

U predmetu Jurica protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Drugi odjel), zasjedajući u Vijeću u sastavu:

Işıl Karakaş, *predsjednica*,

Julia Laffranque,

Nebojša Vučinić,

Valeriu Griţco,

Ksenija Turković,

Jon Fridrik Kjølbro,

Georges Ravarani, *suci*,

i Stanley Naismith, *Tajnik odjela*,

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 21. ožujka 2017. godine,
donosi sljedeću presudu koja je usvojena navedenog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovome predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 30376/13) protiv Republike Hrvatske koji je hrvatska državljanka, gđa Gordana Jurica („podnositeljica zahtjeva”) podnijela Sudu 11. travnja 2013. godine na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Konvencija”).

2. Podnositeljicu zahtjeva zastupao je g. D. Ivanić, odvjetnik iz Zagreba. Hrvatsku Vladu („Vlada”) zastupala je njezina zastupnica gđa Š. Stažnik.

3. Podnositeljica zahtjeva prigovorila je nedostatku učinkovitog domaćeg postupka za rješavanje njezinih navoda o nesavjesnom liječenju, protivno člancima 6. i 8. Konvencije.

4. Dana 18. prosinca 2014. godine o zahtjevu je obaviještena Vlada.

ČINJENICE

I. OKOLNOSTI PREDMETA

5. Podnositeljica zahtjeva rođena je 1953. godine i živi u Zagrebu.

A. Pozadina predmeta

6. U razdoblju između 1987. i 1989. godine podnositeljica zahtjeva imala je nekoliko operacija u Kliničkom bolničkom centru Sestara Milosrdnica (u daljnjem tekstu: „bolnica”), javnoj zdravstvenoj ustanovi, zbog disfunkcije srednjeg uha.

7. Nakon operacije u listopadu 1989. godine stanje podnositeljice zahtjeva se pogoršalo, što je rezultiralo paralizom lijeve strane lica. S tim u vezi, ona je podvrgnuta daljnjem liječenju sve do srpnja 1997. godine, kada je ustanovljeno da je njezino stanje takvo da se neće oporaviti. Podnositeljica zahtjeva otišla je u prijevremenu mirovinu zbog invalidnosti.

B. Parnični postupak

8. Podnositeljica zahtjeva je 29. siječnja 1998. godine podnijela tužbu protiv bolnice i mjerodavnog osiguravajućeg društva pred Općinskim građanskim sudom u Zagrebu u kojoj je tražila naknadu štete za navodno nesavjesno liječenje.

9. U rujnu 1998. godine podnositeljica zahtjeva požurivala je Općinski građanski sud u Zagrebu da zakaže ročište u njezinom predmetu.

10. Stranke su razmijenile daljnje podneske u veljači i ožujku 1999. godine. Podnositeljica zahtjeva dostavila je nalaz i mišljenje koje je sastavio vještak V.F., prema kojem se njezino zdravstveno stanje znatno pogoršalo u siječnju 1997. godine.

11. Prvo ročište održano je pred Općinskim građanskim sudom u Zagrebu 17. rujna 1999. godine. Nakon ispitivanja podnositeljice zahtjeva, ročište je odgođeno do daljnjeg.

12. U listopadu 1999. godine i svibnju 2000. godine podnositeljica zahtjeva zatražila je od Općinskog građanskog suda u Zagrebu da ubrza postupak.

13. Dana 27. rujna 2000. godine održano je ročište na kojem je Općinski građanski sud u Zagrebu naložio vještačenje o okolnostima liječenja podnositeljice zahtjeva.

14. Vještacima R.T. i P.S. je 14. studenog 2000. godine naloženo da sastave nalaz i mišljenje.

15. U prosincu 2000. godine P.S. je izradio nalaz i mišljenje u kojem je naveo kako nije pronašao nikakve naznake nesavjesnog liječenja u liječenju podnositeljice zahtjeva.

16. Zatraženo je da se R.T. izuzme iz postupka iz razloga što je bio zaposlen u bolnici i jer se stoga moglo postaviti pitanje o njegovoj nepristranosti. Kao rezultat njegova izuzeća, Općinski građanski sud u Zagrebu je 16. siječnja 2001. godine zatražio nalaz i mišljenje od drugog vještaka, J.G.

17. U svojem nalazu i mišljenju od 5. veljače 2001. godine J.G. je ustanovio da je stanje podnositeljice zahtjeva bilo nepovratno, ali nije dao nikakav uvjerljivi nalaz u pogledu navodnog nesavjesnog liječenja.

18. Na temelju primjedbe podnositeljice zahtjeva na nalaz i mišljenje J.G., Općinski građanski sud u Zagrebu je 8. ožujka 2001. godine pozvao vještaka da dopuni svoj nalaz i mišljenje sukladno navodima podnositeljice zahtjeva o nesavjesnom liječenju.

19. J.G. je 9. travnja 2001. godine dostavio dopunu svojeg nalaza i mišljenja, utvrdivši da nije bilo nikakvih naznaka nesavjesnog liječenja u liječenju podnositeljice zahtjeva.

20. Podnositeljica zahtjeva je u travnju 2001. godine osporila nalaze J.G. i zatražila od Općinskog građanskog suda u Zagrebu da ispita vještake na ročištu.

21. Dana 8. studenoga 2001. godine održano je ročište radi ispitivanja vještaka koji su ponovili svoje nalaze. Općinski građanski sud u Zagrebu utvrdio je da je potrebno zatražiti još jedan nalaz i mišljenje vještaka s Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu o pitanju je li stanje podnositeljice zahtjeva rezultat nesavjesnog liječenja.

22. Dana 14. siječnja 2002. godine zatražen je nalaz i mišljenje od Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

23. Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu izradio je nalaz i mišljenje 28. travnja 2005. godine. Utvrdio je da je paraliza lica podnositeljice zahtjeva bila posljedica komplikacija tijekom operacije, a ne nesavjesnog liječenja.

24. Kao odgovor na nalaz i mišljenje Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, podnositeljica zahtjeva konkretizirala je svoj tužbeni zahtjev, tvrdeći da je nalazom i mišljenjem utvrđena uzročna veza između operacije i pogoršanja njezina zdravlja. Također je smatrala da je, u skladu s načelom objektivne odgovornosti, bolnica bila odgovorna. Podnositeljica zahtjeva nije iznijela nikakvu primjedbu na nalaz i mišljenje.

25. U rujnu i prosincu 2006. godine podnositeljica zahtjeva požurivala je Općinski građanski sud u Zagrebu da zakaže ročište.

26. Na ročištu održanom 2. veljače 2007. godine Općinski građanski sud u Zagrebu ispitao je podnositeljicu zahtjeva i naložio da se na sljedećem ročištu ispituju vještaci s Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, N.Šp. i J.Šk.

27. Dana 24. svibnja 2007. godine Općinski građanski sud u Zagrebu saslušao je N.Šp. i J.Šk. Oni su ponovili svoje navode, prema kojima je pogoršanje stanja podnositeljice zahtjeva bilo posljedica komplikacija tijekom operacije.

28. Sljedeće ročište održano je 16. svibnja 2008. godine na kojem je Općinski građanski sud u Zagrebu odlučio da se K.R., liječnik koji je liječio podnositeljicu zahtjeva, ispita kao svjedok.

29. Ročište održano 17. listopada 2008. godine odgođeno je zbog toga što K.R., koji je u to vrijeme živio u Srbiji, nije bio uredno pozvan da se pojavi kao svjedok.

30. Na ročištu održanom 4. prosinca 2008. godine Općinski građanski sud u Zagrebu ispitao je podnositeljicu zahtjeva. Također je utvrdio da K.R. nije bio uredno pozvan.

31. Dana 22. travnja 2009. godine održano je ročište na kojem je Općinski građanski sud u Zagrebu ispitao K.R., koji je objasnio okolnosti operacije podnositeljice zahtjeva i daljnje liječenje.

32. Općinski građanski sud u Zagrebu je 7. svibnja 2009. godine zatražio još jedan nalaz i mišljenje vještaka D.V. s obzirom na pitanje uzročne veze između stanja podnositeljice zahtjeva i njezine invalidske mirovine. U nalazu i mišljenju od 8. srpnja 2009. godine vještak je utvrdio da je postojala neposredna uzročna veza između stanja podnositeljice zahtjeva i njezina odlaska u mirovinu zbog invaliditeta.

33. Na ročištu održanom 20. siječnja 2010. godine podnositeljica zahtjeva zatražila je da se vještaci iz druge države Europske unije imenuju kao vještaci u njezinu predmetu. Općinski građanski sud u Zagrebu odbio je taj zahtjev i zaključio glavnu raspravu.

34. U drugome podnesku od istoga datuma podnositeljica zahtjeva je osporila nepristranost vještaka iz Hrvatske, tvrdeći da je iz zanemarivog broja predmeta u kojima je utvrđeno nesavjesno liječenje bilo jasno da su bili pristrani u korist tuženika.

35. Općinski građanski sud u Zagrebu je 29. siječnja 2010. godine odbio tužbu podnositeljice zahtjeva, presudivši da u ovome predmetu treba primjenjivati načelo presumirane krivnje. To je značilo da su tuženici bili dužni dokazati da je bolnica postupila u skladu s profesionalnim standardima i da šteta nije bila rezultat nedostatka revnosti od strane liječnika koji je obavio operaciju. Oslanjajući se na detaljnu ocjenu nalaza i mišljenja vještaka dobivenih tijekom postupka, sud je utvrdio da je prema činjeničnom stanju predmeta pogoršanje zdravlja podnositeljice zahtjeva bilo rezultat komplikacija u liječenju, a ne nesavjesnog liječenja. Također je istaknuo kako nije bilo ničega što bi dovelo o sumnju kvalitetu nalaza i mišljenja vještaka koji su zatraženi tijekom postupka i da zahtjev podnositeljice zahtjeva da se zatraži novi nalaz i mišljenje vještaka iz inozemstva nepotrebno dodatno produljuje postupak i stvara dodatni trošak.

36. Podnositeljica zahtjeva je 17. ožujka 2010. godine uložila žalbu protiv navedene presude pred Županijskim sudom u Zagrebu, navodeći, *inter alia*, da su vještaci medicinske struke koji su sastavili izvješća bili u osobnom i profesionalnom sukobu interesa u postupku, jer je postupak uključivao navode o nesavjesnom liječenju protiv njihovih kolega, te jer su vještaci financijski ovisili o bolničkom sustavu.

37. Županijski sud u Zagrebu je 14. rujna 2010. godine odbio žalbu podnositeljice zahtjeva kao neosnovanu, na temelju toga što nije postojao razlog za sumnju u kvalitetu i utvrđenja nalaza i mišljenja vještaka.

38. Podnositeljica zahtjeva je 11. studenoga 2010. godine uložila reviziju Vrhovnom sudu Republike Hrvatske, ponovivši svoje prethodne tvrdnje o nedostatku nepristranosti na strani vještaka i kvaliteti nalaza i mišljenja vještaka koja su zatražena tijekom postupka.

39. Vrhovni sud Republike Hrvatske je 31. kolovoza 2011. godine odbio reviziju podnositeljice zahtjeva kao neosnovanu i potvrdio obrazloženja nižih sudova.

40. Podnositeljica zahtjeva je 2. lipnja 2012. godine podnijela ustavnu tužbu Ustavnom sudu Republike Hrvatske, prigovorivši nedostatku djelotvornog postupka pred nadležnim građanskim sudovima o njezinim tvrdnjama o nesavjesnom liječenju. Također je ponovila svoje prigovore o nedostatku nepristranosti vještaka medicinske struke, tvrdeći da relevantna statistika pokazuje da je bilo nemoguće utvrditi njezine navode o nesavjesnom liječenju na temelju nalaza i mišljenja vještaka koji su zatraženi od strane domaćih vještaka.

41. Ustavni sud Republike Hrvatske je 26. prosinca 2012. godine odbacio ustavnu tužbu podnositeljice zahtjeva kao očigledno neosnovanu. Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske uručeno je podnositeljici zahtjeva 12. listopada 2012. godine.

C. Prigovor podnositeljice zahtjeva na duljinu postupka

42. Podnositeljica zahtjeva je 7. siječnja 2008. godine podnijela zahtjev za suđenje u razumnom roku Županijskom sudu u Zagrebu zbog duljine trajanja postupka pred Općinskim građanskim sudom u Zagrebu.

43. Županijski sud u Zagrebu je 26. kolovoza 2008. godine utvrdio povredu prava podnositeljice zahtjeva na suđenje u razumnom roku i dosudio joj iznos od 11.000 hrvatskih kuna (HRK – otprilike 1.530 eura (EUR)) kao naknadu. Također je naložio Općinskom građanskom sudu u Zagrebu da dovrši postupak u roku od osam mjeseci od dana dostave njegova rješenja.

44. Rješenje Županijskog suda u Zagrebu dostavljeno je Općinskom građanskom sudu u Zagrebu 22. listopada 2008. godine.

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO I PRAKSA

A. Mjerodavno domaće pravo

1. Mjerodavno domaće pravo u vezi s odgovornošću za nesavjesno liječenje

45. Mjerodavno domaće pravo koje se odnosi na građanskopravnu odgovornost za nesavjesno liječenje temeljem Zakona o obveznim odnosima navedeno je u predmetu *Kudra protiv Hrvatske*, br. 13904/07, odlomak 83., 18. prosinca 2012.

46. Pored odredbi o građanskopravnoj odgovornosti, mjerodavno domaće pravo propisuje sveobuhvatan skup normi i načela o profesionalnoj odgovornosti liječnika za nesavjesno liječenje (vidjeti predmete *M.S. protiv Hrvatske* (br. 2), br. 75450/12, odlomci 37.-39., 19. veljače 2015., i *Bilbija i Blažević protiv Hrvatske*, br. 62870/13, odlomak 78., 12. siječnja 2016.).

47. Nesavjesno liječenje također je i kazneno djelo prema Kaznenom zakonu. Članak 166. pročišćenog teksta Krivičnog zakona Republike Hrvatske iz 1993. godine („Narodne novine”, br. 31/1993), koji uključuje Krivični zakon Socijalističke Republike Hrvatske („Službeni list Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije”, br. 25/1977; 50/1978; 25/1984; 52/1987; 43/1989; 8/1990; „Narodne novine”, br. 9/1991; 33/1992; 39/1992; 77/92; i 91/1992) definirao je nesavjesno liječenje kao liječenje primjenom očito neprikladnog sredstva ili načina liječenja, zbog neprimjenjivanja relevantnih higijenskih standarda ili općenito zbog bezobzirnog postupanja i time nanošenja štetnih posljedica za zdravlje. Daljnje izmjene i dopune Kaznenog zakona uklonile su pozivanje na „higijenske standarde” i umetnule pozivanje na nužnost pridržavanja odgovarajućih profesionalnih standarda u liječenju (vidjeti predmet *Bajić protiv Hrvatske*, br. 41108/10, odlomak 50., 13. studenoga 2012.; i članak 181. Kaznenog zakona, „Narodne novine”, br. 125/2011, 144/2012, 56/2015 i 61/2015).

2. Relevantno domaće pravo glede položaja sudskih vještaka u parničnom postupku

48. Položaj sudskih vještaka u parničnom postupku uređen je člancima 251.-262. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine”, br. 53/1991, 91/1992, 58/1993, 112/1999, 88/2001, 117/2003, 88/2005, 2/2007, 84/2008, 123/2008, 57/2011, 148/2011, 25/2013 i 89/2014).

49. Temeljem članka 251. Zakona o parničnom postupku, koji se primjenjivao u mjerodavno vrijeme, traženje nalaza i mišljenja vještaka bilo je u nadležnosti suda koji vodi postupak. Prije traženja nalaza i mišljenja vještaka, nadležni sud dužan je saslušati stranke u pogledu izbora vještaka (članak 251. stavak 2. Zakona o parničnom postupku). Ako je to bilo

potrebno u konkretnim okolnostima predmeta, nadležnom je sudu bilo dopušteno da zatraži nalaz i mišljenje od drugog vještaka.

50. Nalaz i mišljenje vještaka se u načelu traži od stalnog sudskog vještaka. Međutim, temeljem članka 252. stavka 2. Zakona o parničnom postupku, izvješće se može zatražiti od ustanove (uključujući javnu ustanovu kao što je sveučilište), a ako se pitanje o kojem je riječ odnosi na konkretna i složena profesionalna pitanja, izvješće se mora prvenstveno zatražiti od specijalizirane ustanove.

51. Odredbe o izuzeću sudaca primjenjuju se *mutatis mutandis* na izuzeće vještaka (članci 254.-255. Zakona o parničnom postupku).

52. Temeljem članka 258. Zakona o parničnom postupku, sudski vještaci dužni su dati svoje mišljenje objektivno, nepristrano i najbolje što znaju. Vještaci su također upozoreni na pravne posljedice davanja lažnih iskaza.

53. Članci 259.-261. Zakona o parničnom postupku uređuju način na koji će se ispitati nalaz i mišljenje vještaka. Posebice, sudac koji vodi postupak određuje opseg i cilj nalaza i mišljenja vještaka i usmjerava vještačenje na konkretna pitanja o kojima bi vještaci trebali dati svoje mišljenje. Vještak mora dati obrazloženo mišljenje, bilo u obliku pisanog nalaza i mišljenja ili usmeno na ročištu, ovisno o uputama suca koji vodi postupak. Ako vještak ne ispuni navedene zahtjeve, može se ponovno ispitati u vezi s određenim pitanjima, ili se može zatražiti drugi nalaz i mišljenje od istog ili drugog vještaka. U svakom slučaju, međutim, nalaz i mišljenje vještaka mora se podvrgnuti kontradiktornom postupku od strane stranaka i ispitivanju od strane nadležnog suda.

54. Osim Zakona o parničnom postupku, položaj sudskih vještaka određuje se Pravilnikom o stalnim sudskim vještacima, posebice u pogledu njihova imenovanja i općih pravnih i profesionalnih obveza. Tijekom postupka u ovome predmetu uvedene su dvije izmjene i dopune Pravilnika o stalnim sudskim vještacima („Narodne novine”, br. 21/1998 i 88/2008, s naknadnim izmjenama i dopunama). U mjeri u kojoj je to relevantno, izmjene i dopune nisu dovele do značajnih promjena općeg položaja sudskih vještaka.

55. Prema Pravilniku o stalnim sudskim vještacima, sudski vještak iz određenog područja može biti svaka osoba koja posjeduje odgovarajuću stručnost i razinu obrazovanja. Pravne osobe mogu biti imenovane kao stručne nadležne ustanove ako su registrirale takvu djelatnost u registru trgovačkih društava i ako zapošljavaju stalne sudske vještake. Sudski vještaci, uključujući i ustanove, imenuju se odlukom predsjednika nadležnog Županijskog suda ili Trgovačkog suda. Prema Pravilniku o stalnim sudskim vještacima, sudski vještaci dužni su dati svoje mišljenje objektivno, nepristrano i najbolje što znaju.

B. Mjerodavna praksa

56. Prema informacijama koje je dostavila Vlada, u Hrvatskoj ne postoji službena statistika o slučajevima nesavjesnog liječenja. Postoji statistika o kaznenim osudama za kaznena djela koja utječu na zdravlje ljudi, ali to uključuje širi raspon kaznenih djela.

57. Vrhovni sud Republike Hrvatske je 22. siječnja 2004. godine, u predmetu br. Gzz 249/03-2, objasnio opseg građanskopravne odgovornosti za nesavjesno liječenje na sljedeći način:

„Zdravstvena ustanova odgovara za štetne posljedice inače dopuštenog i opće prihvaćenog načina liječenja kad u njenom postupanju odnosno postupanju njenih radnika postoji krivnja - odgovornost po načelu krivnje (članak 154. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima).

Kako je ovdje utvrđeno da je prilikom liječenja tužitelja propisivanjem [lijeka] tužitelj postupao po pravilima medicinske struke, tužitelj se ne može smatrati odgovornim bez obzira na činjenicu da je [došlo do štetnih posljedica za zdravlje].

Mnogi medicinski tretmani predstavljaju određeni rizik za zdravlje pacijenta zbog korištenja lijekova ili drugih pomagala. Međutim, ako je takvo liječenje prihvaćeno u medicini, onda mogućnost da ono dovede do štetnih posljedica [za zdravlje] ne može dovesti do odgovornosti zdravstvene ustanove po načelu objektivne odgovornosti, bez obzira na svoju krivnju.”

58. Vrhovni sud Republike Hrvatske slijedio je isti pristup u predmetu br. Rev-146/06-2 od 30. ožujka 2006.

59. Dana 15. studenoga 2007. godine, u predmetu br. U-III-1062/2005, Ustavni sud Republike Hrvatske odbacio je ustavnu tužbu protiv rješenja nižih sudova o dodjeli naknade za nesavjesno liječenje. Ustavni sud Republike Hrvatske prihvatio je da se u posebnim okolnostima predmeta, s obzirom na prirodu liječenja, odgovornost može temeljiti i na načelu objektivne odgovornosti.

60. Vlada je navela daljnje primjere prakse domaćih sudova glede utvrđivanja građanskopravne odgovornosti za nesavjesno liječenje. Posebice su uključili sljedeće presude:

- Presude Općinskog suda u Bjelovaru, P-757/02-83, od 27. rujna 2005. i P-2188/04-31, od 4. studenoga 2005.;
- Presudu Općinskog suda u Daruvaru, P-1153/11-10, od 9. listopada 2013.;
- Presudu Općinskog suda u Križevcima, P-627/09-13, od 17. veljače 2011.;
- Presudu Općinskog suda u Kutini, P-425/11, od 5. studenoga 2014.;
- Presudu Općinskog suda u Ogulinu, P-96/13-34, od 3. listopada 2014.;
- Presudu Općinskog suda u Osijeku, P-271/2011-23, od 23. lipnja 2011.;
- Presudu Općinskog suda u Rijeci, P-1165/08, od 19. studenoga 2009.;
- Presudu Općinskog suda u Sisku, P-1128/2010, od 12. travnja 2011.;

- Presudu Općinskog suda u Vinkovcima, P-077/06-59, od 1. prosinca 2008.;
- Presudu Općinskog suda u Virovitici, P-692/08-212, od 13. travnja 2010.;
- Presude Općinskog suda u Vukovaru, P-62/07, od 27. svibnja 2010. i P-300/07-64, od 16. studenoga 2012.;
- Presude Općinskog građanskog suda u Zagrebu, Pn-4234/06-58, od 25. listopada 2011., Pn-1370/11-155, od 27. prosinca 2011., Pn-1628/12-194, od 7. ožujka 2013., i Pn-6082/96-78, od 22. listopada 2013.

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANAKA 6. I 8. KONVENCIJE

61. Podnositeljica zahtjeva prigovorila je da parnični postupak koji je pokrenula i koji se odnosi na njezine tvrdnje o nesavjesnom liječenju bio neuobičajeno dugotrajan i nedjelotvoran. Pozvala se na članak 6. stavak 1. i članak 8. Konvencije koji u mjerodavnom dijelu glase kako slijedi:

Članak 6.

„Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi ... svatko ima pravo da ... sud ... u razumnom roku ispita njegov slučaj.”

Članak 8.

„1. Svatko ima pravo na poštovanje svoga privatnog ... života ...”

A. Dopuštenost

1. Status žrtve podnositeljice zahtjeva

(a) Tvrdnje stranaka

62. Vlada je istaknula da je Županijski sud u Zagrebu, u vezi s uporabom pravnog sredstva u odnosu na duljinu postupka od strane podnositeljice zahtjeva, priznao povredu njezina prava na pošteno suđenje i dosudio joj je adekvatnu naknadu. Prema mišljenju Vlade, podnositeljica zahtjeva stoga ne može prigovarati prekomjernoj duljini postupka.

63. Podnositeljica zahtjeva ostala je pri tvrdnjama da je bila žrtva povrede Konvencije u vezi s neučinkovitim parničnim postupkom za naknadu štete u vezi s njezinim tvrdnjama o nesavjesnom liječenju.

(b) Ocjena Suda

64. U skladu s ustaljenom sudskom praksom Suda, odluka ili mjera koja je povoljna za podnositelja zahtjeva u načelu nije dostatna da bi ga se lišilo njegovoga položaja „žrtve”, osim ako su domaća tijela priznala, bilo izričito ili u biti, i naknadno dodijelila odgovarajuću i dostatnu naknadu za povredu Konvencije (vidjeti, među brojnim drugima, predmete *Cocchiarella protiv Italije* [VV], br. 64886/01, odlomci 65.-107., ESLJP 2006-V, i *Scordino protiv Italije* (br. 1) [VV], br. 36813/97, odlomci 178.-213., ESLJP 2006-V).

65. Sud primjećuje da pravična naknada koju je dodijelio Županijski sud u Zagrebu nije razumna u usporedbi s naknadama koje je dodijelio Sud u sličnim predmetima. Prema tome, dodijeljena naknada ne može se smatrati dovoljnom u okolnostima predmeta, posebice s obzirom na činjenicu da Općinski građanski sud u Zagrebu nije postupio prema nalogu Županijskog suda u Zagrebu i dovršio postupak u roku od osam mjeseci (vidjeti odlomke 35. i 43.-44. gore).

66. U takvim okolnostima podnositeljica zahtjeva nije izgubila status žrtve. Sud stoga odbija Vladin prigovor.

2. Vremenska nadležnost Suda

67. Sud primjećuje da se navodi podnositeljice zahtjeva o nesavjesnom liječenju odnose na pogoršanje njezina zdravstvenog stanja nakon operacije u listopadu 1989. godine, u vezi s kojim je podvrgnuta daljnjem liječenju do srpnja 1997. godine kada je ustanovljeno da je njezino stanje nepovratno (vidjeti odlomke 6.-7. gore). Podnositeljica zahtjeva je u siječnju 1998. godine podnijela tužbu u kojoj je tvrdila da je podvrgnuta nesavjesnom liječenju (vidjeti odlomak 8. gore), a postupak je završio 26. rujna 2012. godine kada je Ustavni sud Republike Hrvatske donio svoju konačnu odluku o njezinom prigovoru (vidjeti odlomak 41. gore).

68. Kako bi se uvjerio da ima vremensku nadležnost za ispitivanje postupaka pokrenutih radi razjašnjenja okolnosti navodnog nesavjesnog liječenja i kako bi, slijedom toga, utvrdio opseg svojeg ispitivanja (vidjeti predmet *Blečić protiv Hrvatske* [VV], br. 59532/00, odlomak 67., ESLJP 2006-III), Sud mora uzeti u obzir da je Konvencija u odnosu na Hrvatsku stupila na snagu 5. studenoga 1997. godine, otprilike osam godina nakon operacije podnositeljice zahtjeva i četiri mjeseca nakon prestanka njezina liječenja.

69. Sud je već presudio da postupovni zahtjevi koji se odnose na tvrdnje o nesavjesnom liječenju predstavljaju zasebnu i samostalnu obvezu domaćih tijela, koja je za njih bila obvezujuća iako se sporno liječenje provelo prije datuma kada je Konvencija stupila na snagu u odnosu tuženu državu (vidjeti predmete *Šilih protiv Slovenije* [VV], br. 71463/01, odlomci 159.-163., 9. travnja 2009.; i *Bajić protiv Hrvatske*, br. 41108/10, odlomci 61.-62., 13.

studenoga 2012., u vezi s postupovnim zahtjevima za nesavjesno liječenje iz članka 2.; i *Isaković Vidović protiv Srbije*, br. 41694/07, odlomak 43., 1. srpnja 2014., u vezi s postupovnim zahtjevima iz članka 8. općenito). Mjerodavna ocjena u ovom kontekstu temeljila se na kriterijima utvrđenim u presudi *Šilih* prema kojoj su samo postupovne radnje i/ili propusti koji su se dogodili nakon ključnog datuma mogli biti unutar vremenske nadležnosti Suda. Štoviše, morala je postojati bliska povezanost između spornog liječenja i stupanja na snagu Konvencije u odnosu na tuženu državu da bi postupovne obveze proizvele učinak (vidjeti gore citirani predmet *Šilih*, odlomci 162.-163.).

70. Sud je nadalje razvio navedene kriterije u predmetu *Janowiec i drugi protiv Rusije* ([VV], br. 55508/07 i 29520/09, odlomci 145.-148., ESLJP 2013). Sud je objasnio da njegova vremenska nadležnost nije bez ograničenja. Ona se proširuje na one postupovne radnje i propuste koji su se dogodili ili su se trebali dogoditi u razdoblju nakon stupanja na snagu Konvencije u odnosu na tuženu državu, pod uvjetom da postoji „bliska povezanost” događaja koji predstavlja okidač i stupanja na snagu Konvencije. Standard „bliske povezanosti” bit će zadovoljen ako se ispune sljedeća dva kriterija: prvo, protek vremena između događaja koji predstavlja okidač i kritičnog datuma mora ostati razumno kratak, u svakom slučaju ne smije biti dulji od deset godina; i drugo, mora biti poduzet glavni dio postupovnih koraka ili ih je trebalo poduzeti nakon stupanja na snagu Konvencije u odnosu na tuženu državu. Sud je nedavno primijenio navedene kriterije u kontekstu parničnog postupka za naknadu štete u vezi s tvrdnjama o nesavjesnom liječenju iz članka 2. Konvencije (vidjeti predmet *Shovgurov protiv Rusije* (odl.), br. 17601/12, odlomci 56.-65., 25. kolovoza 2015.). S obzirom na činjenicu da se postupovni zahtjev iz članka 2. koji se odnosi na nesavjesno liječenje primjenjuje na temelju članka 8. (vidjeti, primjerice, predmete *Trocellier protiv Francuske* (odl.), br. 75725/01, odlomak 4., ESLJP 2006-XIV, i *Csoma protiv Rumunjske*, br. 8759/05, odlomak 43., 15. siječnja 2013., i sudsku praksu citiranu u odlomku 84. u nastavku), Sud ne vidi razloga za neprimjenjivanje istih kriterija u kontekstu ovoga predmeta.

71. U ovome predmetu Sud primjećuje da je sporna operacija izvršena u razdoblju manjem od deset godina prije nego što je Konvencija stupila na snagu u odnosu na Hrvatsku. To zadovoljava prvi kriterij gore navedene provjere „bliske povezanosti”. Nakon operacije, podnositeljica zahtjeva podvrgnuta je daljnjem liječenju i, nakon saznanja o stupnju štetnih posljedica za zdravlje, pokrenula je relevantni parnični postupak u siječnju 1998. godine, odnosno nakon što je Konvencija već stupila na snagu u odnosu na Hrvatsku. Sve relevantne postupovne radnje izvršene su nakon tog datuma i postupak je konačno okončan u rujnu 2012. godine. Iz toga slijedi da je zadovoljen i drugi kriterij provjere „bliske povezanosti”.

72. Sud stoga smatra da, iako materijalna pitanja koja se odnose na sporno liječenje podnositeljice zahtjeva spadaju izvan njegove vremenske nadležnosti, nije spriječen da ispita postupovni aspekt zahtjeva iz članka 8. Konvencije u vezi s tvrdnjama podnositeljice zahtjeva o nesavjesnom liječenju.

3. Zaključak

73. Sud je utvrdio kako zahtjev nije nedopušten u smislu članka 35. stavka 3. točke a. Konvencije. Primjećuje i da nije nedopušten ni po kojoj drugoj osnovi. Stoga se mora proglasiti dopuštenim.

B. Osnovanost

1. Navodna povreda članka 6. stavka 1. u vezi s duljinom postupka

(a) Tvrdnje stranaka

74. Podnositeljica zahtjeva tvrdila je da je parnični postupak koji se odnosi na njezine tvrdnje o nesavjesnom liječenju bio neuobičajeno dugotrajan i nedjelotvoran.

75. Vlada je tvrdila da navodna prekomjerna duljina postupka o kojemu je riječ nije bila odlučujuća s obzirom da je podnositeljica zahtjeva dobila naknadu u tom pogledu.

(b) Ocjena Suda

76. Sud ponavlja da se razumnost duljine trajanja postupka mora ocijeniti u svjetlu okolnosti predmeta i pozivom na sljedeće kriterije: složenost predmeta, ponašanje podnositelja zahtjeva i mjerodavnih vlasti kao i važnost onoga što se za podnositelja zahtjeva dovodi u pitanje u sporu (vidjeti, među brojnim drugim izvorima prava, predmet *Frydlander protiv Francuske* [VV], br. 30979/96, odlomak 43., ESLJP 2000-VII).

77. Sud primjećuje da je domaći postupak ukupno trajao više od četrnaest godina. Bilo je nekoliko dugih razdoblja neobjašnjive neaktivnosti od strane domaćih tijela. Posebice, prvo ročište u postupku održano je gotovo godinu dana i devet mjeseci nakon što je podnositeljica zahtjeva pokrenula postupak. Zatim je trebalo još godinu dana da se održi drugo ročište u predmetu, bez ikakvih postupovnih aktivnosti u međuvremenu (vidjeti odlomke 11. i 13. gore). Isto tako, u daljnjem tijeku postupka nisu redovito zakazivana ročišta i trebalo je nekoliko mjeseci (vidjeti odlomke 20.-21., 28.-29. i 31.-30. gore), a ponekad jedna ili više godina (vidjeti odlomke 21.-23. i 27.-28. gore), da nadležni sud zakaže ročište.

78. Sud također primjećuje da je Općinskom građanskom sudu u Zagrebu trebalo nekoliko mjeseci da odredi mjerodavne postupovne mjere, kao što je traženje nalaza i mišljenja vještaka (vidjeti odlomke 13.-14. i 21.-

22. gore), za koje se čini da nema mjerodavnog opravdanja. Također je uočljivo da je Općinski građanski sud u Zagrebu ostao pasivan više od tri godine u odnosu na nedostavljanje nalaza i mišljenja od strane Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (vidjeti odlomke 22.-23.). Sud ne vidi nikakav razlog, u okolnostima ovoga predmeta, da odstupi od uobičajenog načela da primarna odgovornost za kašnjenja koja su posljedica davanja nalaza i mišljenja vještaka u konačnici leži na Državi (vidjeti predmet *Capuano protiv Italije*, 25. lipnja 1987., odlomak 32., Serija A br. 119).

79. Naposljetku, Sud smatra da je predmet postupka nedvojbeno bio od presudne važnosti za podnositeljicu zahtjeva budući da je osobno oštećena i da je nanesena šteta negativno utjecala na njezin život. Stoga se od domaćih tijela zahtijevala posebna revnost (vidjeti predmet *Iversen protiv Danske*, br. 5989/03, odlomak 74., 28. rujna 2006.). Štoviše, Sud primjećuje da sva nastojanja podnositeljice zahtjeva da ubrza postupak nisu imala konkretan učinak. Ona je nekoliko puta požurivala Općinski građanski sud u Zagrebu da zakaže ročište i poduzme relevantne postupovne radnje (vidjeti odlomke 9., 12. i 25. gore), a njezino podnošenje pravnog sredstva u pogledu duljine trajanja postupka nije donijelo konkretan rezultat jer postupak nije bio okončan u roku koji je odredio Županijski sud u Zagrebu (vidjeti odlomke 43.-44. i 35. gore).

80. S obzirom na gore navedena razmatranja, Sud nalazi da duljina postupka koja je predmet prigovora nije ispunila zahtjev razumnog vremena.

81. Stoga je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije.

2. Navodna povreda članka 8. u vezi s tvrdnjama podnositeljice zahtjeva o nesavjesnom liječenju

Tvrdnje stranaka

82. Podnositeljica zahtjeva tvrdila je da pojam nesavjesnog liječenja nije pravilno definiran u domaćem pravnom sustavu i da je stoga nemoguće sudskom odlukom utvrditi odgovornost za nesavjesno liječenje. Nadalje, prema mišljenju podnositeljice zahtjeva, u Hrvatskoj je bilo nemoguće osigurati neovisan i nepristran nalaz i mišljenje vještaka o pitanju nesavjesnog liječenja s obzirom da su svi nadležni vještaci radili i surađivali s onima koji su osumnjičeni za nesavjesno liječenje. Štoviše, s obzirom na neadekvatan pravni okvir, nalazi vještaka o razlikama između nesavjesnog liječenja i komplikacija tijekom liječenja nikada ne bi mogli biti dovoljno uvjerljivi. Podnositeljica zahtjeva nadalje je tvrdila kako nije bilo sumnje da je njezina invalidnost bila uzrokovana nesavjesnim liječenjem tijekom operacije. Međutim, zbog propusta u domaćem postupku, nije utvrđeno da je itko odgovoran za njezino stanje.

83. Vlada je tvrdila da je parnični postupak koji je pokrenula podnositeljica zahtjeva predstavljao odgovarajući postupovni smjer put

kojim bi se mogle razjasniti okolnosti njezinih navoda o nesavjesnom liječenju. Prema mišljenju Vlade, praksa domaćih sudova pokazala je da je u domaćem sustavu bilo moguće ishoditi odluku u vezi s navodima o nesavjesnom liječenju. Navodi podnositeljice zahtjeva da je vještacima medicinske struke nedostajala neovisnost i nepristranost bili su nejasni i neutemeljeni. Posebice, kada je prvostupanjski sud zatražio i ispitao nalaze i mišljenja vještaka, podnositeljica zahtjeva nije dala primjedbe na nedostatak nepristranosti sa strane vještaka. Štoviše, svi nalazi i mišljenja vještaka pribavljeni tijekom postupka bili su dosljedni u svojim nalazima da u predmetu podnositeljice zahtjeva nije bilo naznaka nesavjesnog liječenja.

2. Ocjena Suda

(a) Opća načela

84. Sada je već čvrsto uvriježeno mišljenje da iako se pravo na zdravlje kao takvo ne nalazi među pravima zajamčenim Konvencijom ili njezinim Protokolima (vidjeti predmete *Fiorenza protiv Italije* (odl.), br. 44393/98, 28. studenoga 2000.; *Pastorino i drugi protiv Italije* (odl.), br. 17640/02, 11. srpnja 2006.; i *Dossi i drugi protiv Italije* (odl.), br. 26053/07, 12. listopada 2010.), visoke ugovorne stranke imaju, paralelno s njihovim pozitivnim obvezama iz članka 2. Konvencije, pozitivnu obvezu iz njezina članka 8., prvo, donijeti propise koji obvezuju i javne i privatne bolnice da usvoje odgovarajuće mjere za zaštitu tjelesnog integriteta njihovih pacijenata i, drugo, omogućiti žrtvama nesavjesnog liječenja pristup postupcima u kojima bi mogli, po potrebi, dobiti naknadu štete (vidjeti gore citirani predmet *Trocellier*; te predmete *Benderskiy protiv Ukrajine*, br. 22750/02, odlomci 61.-62., 15. studenoga 2007.; *Codarcea protiv Rumunjske*, br. 31675/04, odlomci 102.-03., 2. lipnja 2009.; *Yardımcı protiv Turske*, br. 25266/05, odlomci 55.-57., 5. siječnja 2010.; *Spyra i Kranczkowski protiv Poljske*, br. 19764/07, odlomci 82. i 86.-87., 25. rujna 2012.; naprijed citirani predmet *Csoma*, odlomci 41. i 43; i predmet *S.B. protiv Rumunjske*, br. 24453/04, odlomci 65.-66., 23. rujna 2014.).

85. Kako bi se ta obveza mogla ispuniti, takav postupak ne smije postojati samo u teoriji, nego i učinkovito djelovati u praksi (vidjeti predmet *Gecekuşu protiv Turske* (odl.), br. 28870/05, 25. svibnja 2010., i gore citirani predmet *Spyra i Kranczkowski*, odlomak 88.). To podrazumijeva, između ostalog, da se postupak treba dovršiti u razumnom roku (vidjeti predmet *Vasileva protiv Bugarske*, br. 23796/10, odlomak 65., 17. ožujka 2016.).

86. To također podrazumijeva, kao u slučaju paralelne pozitivne obveze iz članka 2. Konvencije, mogućnost dobivanja učinkovitog nalaza i mišljenja od strane vještaka medicinske struke. Na primjer, vlasti moraju posvetiti dostatnu pažnju osiguranju neovisnosti, kako formalne tako i *de facto*, vještaka uključenih u postupak te objektivnosti njihovih nalaza,

budući da oni mogu imati ključnu težinu u zakonskoj procjeni vrlo složenih pitanja nesavjesnog liječenja koja će uslijediti (vidjeti gore citirani predmet *Bajić*, 95.; i predmet *Karpisiewicz protiv Poljske* (odl.), br. 14730/09, odlomak 59., 11. prosinca 2012.; kao i raniji predmet *Skraskowski protiv Poljske* (odl.), br. 36420/97, 6. travnja 2000 u kojem je utvrđen isti zahtjev u manje izričitim pojmovima). Dodatni zahtjev je da vještaci moraju pažljivo ispitati sve relevantne točke i detaljno navesti razloge svojih zaključaka (vidjeti predmete *Baldovin protiv Rumunjske*, br. 11385/05, odlomak 23., 7. lipnja 2011.; i *Altuğ i drugi protiv Turske*, br. 32086/07, odlomci 78.-81., 30. lipnja 2015.), a sudovi ili druga tijela koja se bave predmetom moraju potom pravilno kritički razmotriti te zaključke (vidjeti gore citirane predmete *Csoma*, odlomak 56.; i *Altuğ i drugi*, odlomak 82.). Sustav u kojem se mišljenje koje daje specijalizirana ustanova automatski smatra uvjerljivim dokazom koji sprječava daljnje ispitivanje relevantnih pitanja, tj. daljnje vještačenje, krši navedeni zahtjev (vidjeti predmet *Eugenia Lazăr protiv Rumunjske*, br. 32146/05, odlomci 76.-80., 16. veljače 2010.; i gore citirane predmete *Baldovin*, odlomak 24.; i *Csoma*, odlomak 61.).

87. Istodobno, visoke ugovorne stranke imaju slobodu procjene prilikom odabira na koji će način ispuniti svoje pozitivne obveze iz Konvencije (vidjeti, kao recentni autoritet, predmet *Lambert i drugi protiv Francuske* [VV], br. 46043/14, odlomak 144., ESLJP 2015 (izvadci)) i uživaju veliku slobodu u pogledu izbora sredstava osiguranja da njihovi pravosudni sustavi ispunjavaju njezine zahtjeve (vidjeti, iako u različitim kontekstima, predmete *König protiv Njemačke*, 28. lipnja 1978., odlomak 100., Serija A br. 27; *Taxquet protiv Belgije* [VV], br. 926/05, odlomci 83. i 84., 16. studenoga 2010.; i *Finger protiv Bugarske*, br. 37346/05, odlomak 120., 10. svibnja 2011.).

88. Također, puka činjenica da je postupak u vezi s nesavjesnim liječenjem nepovoljno završio za dotičnu osobu, sama po sebi ne znači da tužena država nije ispunila svoju pozitivnu obvezu iz članka 8. Konvencije (vidjeti, u kontekstu članka 2. Konvencije, predmet *Besen protiv Turske* (odl.), br. 48915/09, odlomak 38. *in fine*, 19. lipnja 2012.).

(b) Primjena tih načela na ovaj predmet

89. Na temelju opsežne analize svoje sudske prakse, Sud je u predmetu *Vasileva* (gore citiran, odlomak 70.) nedavno presudio da, s obzirom na široku slobodu procjene koju uživaju visoke ugovorne stranke u određivanju svoje politike zdravstvene zaštite, te u odabiru na koji će način ispuniti svoje pozitivne obveze i organizirati svoje pravosudne sustave, ne postoji osnova na temelju koje se može smatrati da Konvencija zahtijeva poseban mehanizam koji olakšava podnošenje zahtjeva za nesavjesno liječenje na domaćoj razini.

90. Doista, u Hrvatskoj, kao i u mnogim drugim državama ugovornicama (vidjeti, primjerice, predmete *Powell protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (odl.), br. 45305/99, ESLJP 2000–V; *Iversen protiv Danske*, br. 5989/03, odlomak 54., 28. rujna 2006.; *Colak i Tsakiridis protiv Njemačke*, br. 77144/01 i 35493/05, odlomci 19.-20., 5. ožujka 2009.; gore citirane predmete *Šilih*, odlomak 95.; i *Vasileva*, odlomak 70.), naknada za nesavjesno liječenje može se potraživati temeljem kaznenog ili obveznog prava (vidjeti odlomak 45. gore).

91. Ne može se reći da je traženje naknade za nesavjesno liječenje u Hrvatskoj putem zahtjeva za naknadu štete mogućnost koja postoji samo u teoriji. Iako je, prema navodima podnositeljice zahtjeva, teško opravdati nesavjesno liječenje, Sud primjećuje da je bio predmetom odlučivanja i da su naknade dodjeljivane na domaćoj razini (vidjeti odlomke 59.-60. gore).

92. Sud stoga ne može prihvatiti tvrdnje podnositeljice zahtjeva da u domaćem sustavu nema ispravnog pravnog okvira za ispitivanje tvrdnji o nesavjesnom liječenju. Osobito primjećuje odgovarajuće standarde koji su razvijeni u praksi Vrhovnog suda Republike Hrvatske i Ustavnog suda Republike Hrvatske, prema kojima građanskopravna odgovornost za nesavjesno liječenje postoji ako je zdravstvena ustanova djelovala suprotno pravilima zdravstvene struke i time prouzročila štetu za zdravlje. Takva se odgovornost temelji na načelu krivnje, iako se u posebnim okolnostima predmeta, ovisno o prirodi liječenja, može temeljiti i na načelu objektivne odgovornosti (vidjeti odlomke 57.-59., te također odlomak 35. gore). Sličan opseg odgovornosti postoji u pravnim sustavima drugih visokih ugovornih stranaka (vidjeti, primjerice, gore citirane predmete *Iversen*, odlomak 54.; *Colak i Tsakiridis*, odlomci 19.-20.; i *Šilih*, odlomak 95.).

93. Nadalje, Sud ne može prihvatiti tvrdnje podnositeljice zahtjeva da se objektivnost nalaza i mišljenja vještaka u slučaju nesavjesnog liječenja može automatski dovesti u sumnju zbog činjenice da su vještaci liječnici koji rade u domaćem zdravstvenom sustavu. Naprotiv, Sud je smatrao da je uobičajeno da u takvim predmetima nalaze i mišljenja daju vještaci medicinske struke (vidjeti predmet *Csósz protiv Mađarske*, br. 34418/04, odlomak 35., 29. siječnja 2008.). Štoviše, Sud je također presudio da sama činjenica da je vještak zaposlen u ustanovi javnog zdravstva, posebno određenoj za izradu nalaza i mišljenja vještaka o određenom pitanju i koju financira država, sama po sebi ne opravdava bojazan da ti vještaci neće moći djelovati neutralno i nepristrano pri izradi svojih nalaza i mišljenja (vidjeti predmet *Letinčić protiv Hrvatske*, br. 7183/11, odlomak 62., 3. svibnja 2016.). Ono što je važno u ovom kontekstu jest da sudjelovanje vještaka u postupku prate odgovarajuće postupovne zaštitne mjere koje osiguravaju njihovu formalnu i *de facto* neovisnost i nepristranost.

94. S tim u vezi, Sud primjećuje da hrvatsko pravo propisuje nekoliko zaštitnih mjera za osiguranje pouzdanosti dokaza vještaka. Prema Pravilniku o stalnim sudskim vještacima, sudski vještaci dužni su dati svoje mišljenje

objektivno, nepristrano i najbolje što znaju. Oni imaju iste obveze iz članka 258. Zakona o parničnom postupku, koji također propisuje da vještaci moraju biti obaviješteni o pravnim posljedicama davanja lažnog iskaza. Nadalje, Zakon o parničnom postupku predviđa da se odredbe o izuzeću sudaca primjenjuju *mutatis mutandis* na izuzeće vještaka. Također navodi detaljna pravila o uključivanju stranaka u postupak traženja i pribavljanja nalaza i mišljenja vještaka, kao i o načinu na koji se ispituju nalazi i mišljenja vještaka (vidjeti odlomke 49.-53. gore; i usporediti s gore citiranim predmetom *Vasileva*, odlomci 72.-73.).

95. Nema dokaza da u predmetu podnositeljice zahtjeva te zaštitne mjere nisu bile pravilno primijenjene ili da vještaci čija su mišljenja tvorila osnovu za odluke sudova u predmetu nisu imali potrebnu objektivnost. Jedan od sudskih vještaka koji je prvotno naložio da se izradi nalaz i mišljenje izuzet je iz postupka jer je bio zaposlen u tuženoj bolnici (vidjeti odlomak 16. gore; i usporediti, suprotno tome, s gore citiranim predmetom *Bajić*, odlomak 98.). Tvrdnje podnositeljice zahtjeva da je vještacima koji su sudjelovali u postupku nedostajala nepristranost bili su vrlo široke i opće, te nisu sadržavale objektivno opravdan navod koji dovodi u sumnju njihovu neovisnost ili nepristranost.

96. Sud također primjećuje da Općinski građanski sud u Zagrebu nije samo priznao pisane nalaze i mišljenja koja su sastavili vještaci, već ih je saslušao javno pred sudom, u prisustvu stranaka koje su mogle postavljati pitanja (vidjeti odlomke 20.- 21. i 26.-27. gore). Sud je naložio nekoliko dodatnih nalaza i mišljenja i novih nalaza i mišljenja od novih vještaka kako bi se dodatno rasvijetlile točke koje su ostale nejasne ili su bile osporavane (vidjeti odlomke 18., 22. i 32. gore, i usporediti s gore citiranim predmetom *Vasileva*, odlomak 74., s daljnjim upućivanjima). Nadležni domaći sudovi također su pažljivo pregledali dokaze vještaka i, na temelju dosljednih nalaza vještaka koji isključuju navode o nesavjesnom liječenju, odbili zahtjev podnositeljice zahtjeva (vidjeti odlomke 35., 36. i 39. gore). Stoga se domaći sudovi ne mogu smatrati krivima zbog načina na koji su ocijenili nalaze i mišljenja vještaka.

97. U takvim okolnostima Sud smatra da se ne može reći da vlasti podnositeljici zahtjeva nisu pružile učinkovit postupak koji joj je omogućio da dobije naknadu za nesavjesno liječenje čijom je navodno bila žrtvom. U mjeri u kojoj bi se moglo smatrati da je djelotvornost postupka bila narušena njegovim prekomjernim trajanjem (vidjeti odlomak 85. gore), Sud smatra da je u okolnostima ovoga predmeta to dovoljno obrazloženo u njegovu nalazu temeljem članka 6. stavka 1. Konvencije (vidjeti odlomke 80.-81. gore; i, suprotno tome, predmet *Oyal protiv Turske*, br. 4864/05, odlomak 78., 23. ožujka 2010.).

98. S obzirom na navedeno, Sud utvrđuje da nije došlo do povrede članka 8. Konvencije.

II. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

99. Člankom 41. Konvencije propisano je sljedeće:

„Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarne pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravičnu naknadu povrijeđenoj stranci.”

A. Šteta

100. Na ime materijalne štete podnositeljica zahtjeva potraživala je iznos od 758.001,77 HRK (99.737,07 eura (EUR)) zbog gubitka zarade, kao i dodatni iznos od 4.556,87 HRK (599,58 EUR) mjesečno za budući gubitak zarade. Osim toga, potraživala je 336.146,58 HRK (44.229,81 EUR) kao naknadu za invalidnost i, iz istih razloga, dodatni iznos od 1.094,94 HRK (144,07 EUR) mjesečno za buduće naknade. Podnositeljica zahtjeva je potraživala 320.000 HRK (42.105,26 EUR) na ime nematerijalne štete. Također je potraživala zakonske zatezne kamate.

101. Vlada smatra da je zahtjev podnositeljice zahtjeva pretjeran, neosnovan i nepotkrijepljen.

102. Sud ne nalazi nikakvu uzročnu vezu između utvrđene povrede i navodne materijalne štete; stoga odbija navedeni zahtjev. S druge strane, dodjeljuje podnositeljici zahtjeva 3.500 EUR na ime nematerijalne štete.

B. Troškovi i izdaci

103. Podnositeljica zahtjeva također je potraživala 178,036 HRK (23.425,78 EUR) na ime troškova i izdataka nastalih pred domaćim sudovima i ovim Sudom.

104. Vlada je osporila zahtjev podnositeljice zahtjeva.

105. Prema sudskoj praksi Suda podnositelj zahtjeva ima pravo na naknadu svojih troškova i izdataka samo ako je dokazano da su stvarno i nužno nastali i bili razumni glede iznosa. U ovome predmetu, uzimajući u obzir dokumente koje ima u posjedu i naprijed navedene kriterije, Sud smatra razumnim dosuditi iznos od 2.000 EUR na ime troškova po svim osnovama.

C. Zatezne kamate

106. Sud smatra primjerenim da se stopa zatezne kamate temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna poena.

IZ TIH RAZLOGA SUD JEDNOGLASNO

1. *Utvrđuje* da je zahtjev dopušten;
2. *Presuđuje* da je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije;
3. *Presuđuje* da nije došlo do povrede članka 8. Konvencije.
4. *Presuđuje*
 - (a) da tužena država treba isplatiti podnositeljici zahtjeva, u roku od tri mjeseca od dana kada presuda postane konačna u skladu s člankom 44. stavkom 2. Konvencije, sljedeće iznose koje je potrebno preračunati u hrvatske kune prema tečaju važećem na dan isplate:
 - (i) 3.500 EUR (tri tisuće i petsto eura), na ime nematerijalne štete, uvećanih za sve poreze koji bi se mogli zaračunati;
 - (ii) 2.000 EUR (dvije tisuće eura), uvećanih za sve poreze koje bi se mogli zaračunati podnositeljici zahtjeva, na ime troškova i izdataka;
 - (b) da se od proteka prethodno navedena tri mjeseca do namirenja na prethodno spomenute iznose plaća obična kamata prema stopi koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećanoj za tri postotna poena;
5. *Odbija* preostali dio zahtjeva podnositeljice za pravičnom naknadom.

Sastavljeno na engleskom jeziku i otpravljeno u pisanom obliku 2. svibnja 2017. godine u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Stanley Naismith
Tajnik

Işıl Karakaş
Predsjednica

© 2017. *Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava*

Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava provjerio je točnost prijevoda, te proveo lekturu i pravnu redakciju istoga.